

Panel: Ruralni razvoj i povećanje produktivnosti u poljoprivredi (EAFRD)

Na ovoj raspravi sudjelovali su sljedeći panelisti: **Dragomir Đević** (Ministarstvo poljoprivrede), **Dražen Svečnjak** (Ministarstvo poljoprivrede), **Žaklina Jurišić** (Hrvatska gospodarska komora), **Marko Gašparić** (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije), **Goranka Crnković Trivić** (Hrvatska udruga banaka), **Dalibor Georgievski** (GEORG d.o.o.), **Ornella Mikuš** (Zavod za agrarnu ekonomiku i ruralni razvoj Agronomskog fakulteta) i **Aleksandar Lukić** – (Geografski odsjek PMF-a). Na raspravi je bilo prisutno ukupno 146 osoba iz 83 različite institucije, od čega najveći broj predstavnika poslovnog sektora, te jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Panel je otvorio **Đević** iz Ministarstva poljoprivrede predstavljajući proces izrade Programa ruralnog razvoja 2014. - 2020. godine, elaborirajući tri glavne teme: **strukturu poljoprivrednih gospodarstava** (PG) u RH s naglaskom na mala PG te njihov položaj u programu, razgraničenje između velikih i malih, komercijalnih i nekomercijalnih i sl.; **apsorpcijski kapacitet** za iskorištavanje omotnice EAFRD-a, dostupnost finansijskih sredstava za međufinanciranje – krediti, kratkoročne pozajmice, jamstva, promjene u odnosu na IPARD avansna plaćanja i plaćanja u ratama; definiciju ruralnog područja, tj. kako optimalno definirati ruralno područje i utjecaj te definicije na ostale aspekte programa.

Jurišić (HGK) je otvorila panel raspravu iznoseći zašto je bitno definirati malo poljoprivredno gospodarstvo i kakve to posljedice ima na provedbu programa ruralnog razvoja i na same potencijalne korisnike programa. Dragomir Đević predstavio je model razgraničenja malih poljoprivrednih gospodarstva prema ekonomskim pokazateljima - Ekomska veličina poljoprivrednog gospodarstva iskazana kao „standard output“ te je iznio statistički pregled broja poljoprivrednih gospodarstava po ekonomskim razredima. **Georgievski** podržao je izlaganje o važnosti razlikovanja komercijalnih, prijelaznih i nekomercijalnih poljoprivrednih gospodarstva, te iznio svoje mišljenje kako je prijedlog Ministarstva poljoprivrede, za postavljanje donje granice prihvatljive ekomske veličine na 2.000 ili 4.000 eura (iskazana kroz SO) izrazito nizak.

Crković Trivić (HUB) otvorila je raspravu o važnosti zatvaranja finansijske konstrukcije projekta jer bez osiguranog financiranja cijelog projekta nema niti provedbe. Način promatranja ostvarene potpore u banci, s aspekta rizičnosti, znači samo maksimalna sredstva koja se mogu dobiti, a o ispravnoj provedbi ovisi koliko od njih će biti isplaćeno. Velike greške ili malverzacije mogu dovesti i do neisplate ili povrata sredstava što u pitanje dovodi cijelu investiciju, pa čak i poslovanje klijenta. Drugi bitan aspekt je ciljni račun za isplatu sredstava jer isplata na partiju kredita ili poseban račun osigurava bolju kontrolu namjenskog trošenja sredstava – ako se to definira unaprijed, plasman se smatra manje rizičnim pa klijent lakše može doći do kredita, a u određenim slučajevima mu se mogu ponuditi bolji uvjeti kreditiranja. Nadalje, banci je bitno znati stope sufinciranja i točnu dinamiku isplate kako bi se kredit mogao adekvatno strukturirati (kratkoročni krediti za likvidnost, dugoročni krediti za sufinciranje). Također, potrebno je obratiti pozornost na odredbe o državnoj potpori, što je bitno iz razloga što povoljniji krediti ili garancije npr. HAMAG-INVEST-a mogu u sebi sadržavati potpore, pa je bitno znati detalje o tome kako će se oni promatrati u nekom

natječaju – o tome također ovisi koji će se kreditni programi/linije i po kojim uvjetima ponuditi klijentu. Raspravi se pridružio **Georgievski** prenoseći svoje iskustvo kako je financiranje projekata, odnosno vlastito učešće i kolaterali su u IPARD-u predstavljali često veći problem od samog dobivanja Ugovora o bespovratnoj potpori tako da je nužno za EAFRD dobro razraditi i simulirati situacije (isplata avansa, kolaterali, isplata na koji račun itd) kako bi se poduzetnicima omogućila brža i lakša provedba.

Lukić (PMF) održao je izlaganje na temu definiranja ruralnog prostora te je prezentirao pristupe definiranju istog. Naglasio je na što je potrebno paziti prilikom definiranja ruralnih područja Hrvatske s aspekta ruralnog razvoja. Ruralna područja obuhvaćaju različite tipove naselja (sela, prijelazna naselja, mali gradovi). Mali grad je integralni dio ruralnog područja, definiranje veličine malog grada je otvoreno, osim o broju stanovnika ovisi prvenstveno o funkcijama koje naselje ima (uprava, opskrba, školstvo, zdravstvo i sl.). U Hrvatskoj kao gornju granicu malog grada uglavnom postavljaju 10.000 ili 20.000 stanovnika. Administrativne granice općina i upravnih gradova često onemogućavaju spoznavanje geografske stvarnosti – na lokalnoj razini potrebno je koristiti i podatke za naselja. Unutar jedne JLS često se nalaze različiti tipovi naselja pa podaci na razini JLS pridonose uopćavanju i nedovoljnoj osjetljivosti na stvarne procese u prostoru. Posebno je naglašena potreba za koordiniranjem institucionalnog okvira, posebno regionalnog razvoja, ruralnog razvoja, prostornog uređenja i zaštite prirode jer su demografski, socijalni, gospodarski i okolišni aspekti prostornog razvoja neodvojivi i potrebno ih je sagledavati u cjelini. **Gašparić** (MRRFEU) naglasio je važnost Partnerskog sporazuma te potrebu detaljnog definiranja područja djelovanja pojedinih europskih fondova i sprječavanja potencijalnih preklapanja, dok je **Mikuš** (Agronomski fakultet) podsjetila na važnost Leader pristupa u lokalnim zajednicima, te ukratko pojasnila njihovu važnost i područja djelovanja. Također je naglasila važnost suradnje različitih institucija prilikom prikupljanja i obrade podataka s ruralnih područja.

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede istaknuli su da je apsolutni prioritet dovršenje Programa ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine te što brža implementacija, odnosno raspisivanje prvih natječaja za sufinanciranje projekata iz EAFRD-a. Međutim, sam proces implementacije uvelike ovisi o brzini procesa odobrenja Programa od strane Europske komisije. Nastavak provedbe IPARD programa kroz mјere 101 i 103 odobren je od strane Europske komisije, te je u razmatranju hoće li se raspisivati novi natječaji u 2014. godini.

Na pitanje zagušenja Agencije za plaćanja te pojačavanju administrativnih kapaciteta, odgovoren je da je apsolutni prioritet provedba EAFRD-a jer će se time rasteretiti kapaciteti Agencije i ubrzati proces obrade prijave.

Hoće li u budućnosti biti uvjet da se dobivena potpora uplaćuje na račun otplate glavnice za one koji su financirali projekt kreditom ili će se moći slobodno raspolagati tim sredstvima. Odgovoren je kako akreditacijski kriteriji za Agenciju za plaćanja nalažu da se odobrena potpora isplati na ručun korisnika ili njegova opunomoćenika, a sve ostalo je stvar poslovnog dogovora između banke i korisnika kredita.

Postavljen je upit kada se očekuju prvi sljedeći natjećaji vezano uz ruralni razvoj i hoće li biti kroz IPARD ili EAFRD fond. Odgovoreno je da će uskoro biti donijeta odluka te će javnost biti obaviještena.

Komentari publike odnosili su se na ubrzavanje obrade prijava Agencije za plaćanja, definiranje ruralnih područja, na podizanje odgovornosti administrativnih kapaciteta JLS-a i županija te udruživanje vezano uz privlačenja novaca iz EU fondova, osnivanje regionalnog fonda koji bi osigurao udjele u financiranju za one JLS-ove koja imaju nedostatna proračunska sredstva te na podrobnije definiranje što sve predstavlja subvencija, posebno u kontekstu garancija HAMAG-a i kredita HBOR-a.